Santa Margarida de Tortafè

Santa Maria de Merlès

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Sector sud-oest del terme municipal
Emplaçament	A 5600 metres per pista forestal de la carretera BV-4401, punt quilomètric 11'750.

Coordenades:

Latitud:	41.96287
Longitud:	1.9195
UTM Est (X):	410463
UTM Nord (Y):	4646218

Classificació

Número de fitxa	08255 - 10
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic
Segle	XII
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Edifici esfondrat.
Protecció	Inexistent
Número inventari	Sí, IPA. 3641
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. cad.: 013A00056
Autoria de la fitxa	Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa:	dj., 11/10/2007 - 02:00

Descripció

L'església de Santa Margarida de Tortafè es troba situada a uns 450 metres al nord, nord-oest de la masia de la Riera de Tortafè, a llevant d'un petit turó i a 25 metres de la pista forestal que comunica la masia de la Vall de Vilaramó amb Puigreig.
De l'església romànica, que actualment es troba esfondrada, només se'n conserva, com a part més important, la capçalera. Es tractava d'una construcció d'una sola nau de 6,65 metres de llarg per 3'50 metres d'ample, rematada per un absis semicircular orientat a llevant. Les restes de la capçalera permeten creure que es tractava d'un edifici del segle XII construït amb grossos blocs de pedra quadrats, ben treballats i disposats en filades ordenades i regulars a trencajunt. La nau, feta amb murs força robusts (1,10 metres de gruix), era més ample que l'absis i per tant hi havia una gradació de murs. Al centre de l'absis hi havia una finestra de doble esqueixada, el qual es troba decorat exteriorment amb unes bandes llombardes que possiblement delimitaven grups de tres o quatre arcuacions cegues que coronaven la part superior. A l'absis també hi són visibles els forats de la bastida que hom utilitzà per la seva construcció.

Observacions:

Prop de l'església hi ha unes ruïnes, possibles vestigis d'unes cases o poblat que alguns autors han situat de l'Alta Edat Mitjana.

Història

Aquesta església es devia trobar o bé en l'antic terme del castell de Merlès o bé en el de Gaià, si bé dins el comtat d'Osona-Manresa i dins el bisbat de Vic. Segurament que durant els anys que tingué culte no passà a ser més que una capella rural ja que no apareix documentada. Per tant possiblement no fou mai ni una parròquia ni una sufragània, ja que no es troba en cap de les relacions de parròquies del bisbat de Vic dels segles XI-XII ni en les del XIV-XV i no degué passar de capella rural de les masies de la Vall de Vilaramó o de la masia de la Riera de Tortafè, on consta que hi hagué un mas amb aquest nom documentat al segle XIV. La seva existència no degué ser massa perllongada i probablement a causa de la despoblació del territori quedà abandonada i aviat degué ser una ruïna ja que l'any 1686 el bisbe Pasqual de Vic visità la zona i deixà constància no sols de les parròquies i sufragànies sinó de totes les capelles que tenien culte i l'església de Santa Maria de Tortafè no consta com a existent en cap de les parròquies veïnes, senyal que segurament ja es trobava en ruïna.

Bibliografia

AADD (1984). Catalunya Romànica. Berguedà. Volum XII. Enciclopèdia Catalana, S.A.
AADD (1995). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Bages, Berguedà i Solsonès. Enciclopèdia Catalana, S.A.
BURON, Vicenç (1977). Esglésies romàniques catalanes. Guia. Artestudi Edicions.
GAVIN, Josep M (1985). Inventari d'esglésies. Berguedà. Edita Arxiu Gavín.
VIGUÉ, Jordi i BASTARDES, Albert (1978). El Berguedà, monuments de la Catalunya Romànica, 1. Artestudi Edicions.
Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Santa Maria de Merlès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, revisat el maig de 2007.

